

Особистість у просторі виховних інновацій

– опрацювати механізм залучення військовослужбовців, звільнених із військової служби, та осіб, які брали участь в операції об'єднаних сил (ООС) на сході України до роботи на посадах викладачів предмета “Захист Вітчизни”;

– подальше впровадження у навчально-виховний процес закладів загальної середньої освіти варіативного модуля “Хортинг”, Національної дитячо-юнацької військово-спортивної гри “Хортинг-Патріот” з метою підвищення ефективності військово-патріотичного виховання та фізичного загартування учнівської молоді України.

Література

1. Центр незалежних опитувань соціологічних досліджень «ОМЕГА» 2016, інтернет-ресурс:<https://drive.google.com>

2. Зубалій М. Д. Сутність і зміст поняття «військово-патріотичне виховання» // Освіта і управління – 2003. – № 2. – Т.6. – С.110–116.

3. Івашковський В. В. Теоретико-методичні засади виховання старшокласників як суб'єктів громадянського суспільства: монографія /В. В. Івашковський. – К.: Паливода А.В. 2010. – С. 138.

4. О. І. Остапенко. Концептуальні засади реформування військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України / М. Д. Зубалій, О. І. Остапенко, Б. Б. Шаповалов // Фізичне виховання в рідній школі. – 2016. – № 6. – С. 33–35.

5. Сидорук Д. Г. Соціологія особистості: проблеми та шляхи їх вирішення : монографія / Д. Г. Сидорук. – Хмельницький : Видавництво НАПВУ, 2000. – 88 с.

Охріменко З.В., м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ТА БАТЬКІВСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті актуалізовано важливість трудового виховання у молодшому шкільному віці. Доведено, що однією з умов здійснення ефективного процесу трудового виховання учнів є взаємодія батьків і вчителів у виховному процесі. Висвітлено особливості ставлення до праці сучасних учнів молодих класів. Обґрунтовано методи взаємодії педагогічного колективу та батьківської громадськості у трудовому вихованні молодих школярів.

Ключові слова: трудове виховання, праця, молодший шкільний вік, взаємодія.

Останнім часом науковці все більше звертають увагу на зв'язок професійної успішності і soft skills (соціальних навичок ефективної міжособистісної взаємодії), які не можливі без саморефлексії, емоційного інтелекту, комунікативної компетентності тощо. Саме вони допомагають

Особистість у просторі виховних інновацій

професійно розвиватися і будувати кар'єру в будь-якій професійній галузі. Доведено, що зазначені особистісні характеристики закладаються саме в молодшому шкільному віці. Отже, навчально-виховна система початкової школи має максимально використати свій ресурс, у якому трудове виховання посідає чільне місце і має величезний потенціал для всього процесу формування підростаючої особистості. Зауважимо, що ефективне виховання неможливе без створення єдиного виховного середовища, в якому педагоги і батьки поділяють всю відповідальність за майбутнє дитини.

Але необхідно зазначити, що проблема взаємодії педагогічного колективу та батьківської громадськості попри величезний науковий доробок залишається відкритою як для теоретичного, так і для експериментального вивчення. Так, більшість дослідників (Н. Гриджук, О. Кіян, А. Колишкіна, Н. Стаднік та ін.) зазначають, що саме єдності, взаєморозуміння, взаємодії сім'ї та школі досить важко досягти в умовах сьогодення.

Витоки цієї проблеми пов'язані переважно з недостатнім рівнем психолого-педагогічної культури батьків, перекладанням трудового виховання на навчально-виховні заклади. Так, значення хатньої праці, яка має важливу виховуючу роль для дитини, часто нівелюється батьками. Першочергове завдання дітей містян, вважають батьки, добре вчитися, реалізовувати свій потенціал в спорті або творчості і працювати на майбутнє. І батькам незручно навантажувати їх хатніми обов'язками, більш того, вони намагаються по можливості полегшити їм життя. В результаті це входить в звичку. І в кінці кінців діти починають сприймати як належне, що дорослі все роблять за них.

В контексті викладеного, цікаве дослідження було проведено Центром вивчення сімейного життя при Каліфорнійському університеті в Лос-Анджелесі. Об'єктом вивчення стали тридцять сімей середнього класу. Переглянувши величезну кількість відеозаписів, вчені виявили, що за весь час спостереження діти жодного разу не виявили бажання займатися домашніми справами. У двадцяти двох сім'ях вони відкрито чинили опір і відмовлялися допомагати дорослим у хатніх справах [2].

Особистість у просторі виховних інновацій

Натомість, допомога дітей по господарству в сільські місцевості сприймається як необхідний внесок дитини в сімейне благополуччя, діти часто працюють на рівні з дорослими. В результаті у них формується ставлення до праці, як до необхідного і важкого тягарю.

Результати констатувального експерименту, проведеного нами в одні із шкіл підтверджують викладене вище. Так, лише половина учнів 2-3 класів допомагають батькам у хатніх справах, виконують трудові доручення. В цілому у 40% опитаних простежується низький рівень знань про роль трудової діяльності у житті людини, та усвідомлення її необхідності і обов'язку. При цьому більшість респондентів виявляють бажання працювати, періодично почувують задоволення і радість від праці, прагнуть покращити наявні трудові уміння і навички.

Принагідно зазначимо, що саме в молодшому шкільному віці відбувається формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення до трудової діяльності, до людей праці, бережливого ставлення до предметів, засобів, продуктів праці. У ході виконання трудової діяльності в учнів гартуються моральні якості, організованість, охайність, дисципліна, товариська взаємодопомога, підприємливість тощо. Методично правильно організована праця виховує волю і впевненість у своїх силах, пробуджує ініціативу, стимулює творчість, великий вплив справляє на формування у школярів почуття обов'язку, відповідальності за доручену справу. Успішне виконання роботи приносить моральне задоволення, сприяє хорошему настрою, адекватній самооцінці.

Таким чином, молодший шкільний вік дитини має величезне значення для закладення основ подальшої успішної трудової діяльності. При цьому, специфіка трудового виховання полягає в тому, що воно взаємодоповнюється засобами і методами шкільного і сімейного виховання. Отже, щоб цей процес відбувався ефективно, потрібна узгоджена співучасть провідних інститутів соціалізації дитини.

Однак, вивчення особливостей взаємодії педагогічного колективу та

Особистість у просторі виховних інновацій

батьківської громадськості дозволило нам зробити висновок, що співпраця між вчителями та батьками відбувається не систематично, опосередковано, обмежується ситуативною участю батьків в нечисленних напрямках роботи з профорієнтації та трудового виховання. Замовником і організатором такої взаємодії переважно виступає учитель.

Базуючись на теоретико-методичних основах вчительсько-батьківської взаємодії (І. Бех, Т. Алексєєнко, О. Доукіна, Г. Ковганич, Т. Кравченко, В. Оржеховська та ін.), моделі партнерських відносин навчального закладу з сім'єю (В. Кириченко), результатах констатувального експерименту було обґрунтовано методику трудового виховання молодших школярів у взаємодії педагогічного колективу та батьківської громадськості.

Відповідно до мети трудового виховання в молодшій школі, теми нашого дослідження та вікових особливостей учнів, змістом трудового виховання визначено усвідомлення учнем значущості, необхідності і обов'язку праці, формування позитивного ставлення до праці, здатності приймати на себе відповідальність за результат діяльності та її самооцінювати, а також оволодінні відповідними трудовими вміннями і навичками, що в комплексі згармонізує ставлення учня до себе як суб'єкта трудової діяльності та до праці, як умови особистого становлення і розвитку.

Зауважимо, що трудове виховання вимагає від учителя творчого підходу до організації виховного процесу і відповідно співтворчої взаємодії з дитиною та її батьками. На думку І. Беха, суть творчої взаємодії полягає в тому, що педагог кожен осмислений фрагмент чи об'єкт пов'язує з певними (позитивними чи негативними) переживаннями, які під час повторення трансформуються у відповідні цінності вихованця [1]. Зазначене вимагає вміння використовувати новітні виховні ресурси, володіти різними технологіями, прагнути до постійного професійного саморозвитку і потребує переосмислення ролі педагога у процесі взаємодії з батьками учнів. Саме тому, у методиці особлива увага приділялася ролі вчителя.

Взаємодію педагогічного колективу з батьківською громадськістю ми

Особистість у просторі виховних інновацій

розглядаємо як цілеспрямований багатоаспектний процес взаємовпливів з метою об'єднання можливостей, зусиль в організації життєдіяльності учнів в формуванні цінностей. При цьому, зазначимо, що основою процесу батьківсько-вчительської взаємодії є єдність вимог батьків і вчителів до зростаючої особистості, взаємоповага та довіра один до одного, відповідальність і рівноправне партнерство.

Для реалізації методики взаємодії визначено цілі, завдання, принципи, основні напрями, зміст, а також, науково-методичні, організаційні, кадрові, інформаційні умови.

Отже, метою реалізації методики є підвищення ефективності трудового виховання учнів молодих класів за рахунок цілеспрямованого, всебічного, узгодженого та неперервного педагогічного впливу на особистість молодшого школяра за умов посилення взаємодії школи з сім'єю. Принципами взаємодії є добровільність, довготривалість, взаємна відповідальність, зміцнення і підвищення авторитету батьків, педагогічний такт.

Визначальна умова взаємодії батьків і педагога – вичерпне уявлення про зміст виховної діяльності один одного, можливості порозуміння щодо завдань і засобів виховного впливу заради благополуччя дитини, адекватність виховних дій до запланованого кінцевого результату [4].

Зміст батьківсько-вчительської взаємодії (за І. Бехом) полягає в: педагогізації сім'ї (оволодіння батьками знаннями і вміннями вихователя, педагогічною майстерністю), залученні її до навчально-виховного процесу, участі батьків в управлінні школою. Для реалізації змісту формування ціннісного ставлення до праці молодших школярів у взаємодії педагогічного колективу та батьківської громадськості обрано традиційні (батьківські збори, семінари, лекторії, залучення батьків до навчально-виховного процесу тощо) та інноваційні (тренінги, дискусійні клуби, групи взаємопідтримки, консультативні бесіди) форми та методи.

Підсумовуючи зазначимо, що трудове виховання має величезний потенціал для всього виховного процесу. Особливої значущості трудове

Особистість у просторі виховних інновацій

виховання набуває в молодшому шкільному віці. Однією з умов здійснення ефективного процесу трудового виховання є взаємодія батьків і вчителів у виховному процесі учнів, реалізація якої не можлива без застосування науково обґрунтованої методики. Підкреслимо, що партнерство вчителів, учнів, батьків є базовим компонентом Нової школи, а отже потребує нового переосмислення відповідно до вимог сьогодення.

Література

1. Бех І.Д. Особистість в духовному розвитку: Навчальний посібник / І.Д. Бех – К.: Академвидав, 2012. – 256 с.
2. Гросс-Ло Кристина Родители без границ. Секреты воспитания со всего мира / Кристина Гросс-Ло. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://azbyka.ru/deti/roditeli-bez-granits-sekret-y-vospitaniya-so-vsego-mira-kristina-gross-lo#n1>
3. Концепція “Нова школа. Простір освітніх можливостей” [Електронний ресурс] / за заг. ред. М. Грищенко. – 2016. – 37 с. – Режим доступу: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/2016/nova_shkola_proekt.pdf.
4. Кравченко Т. В. Основні підходи до організації взаємодії сім'ї та школи як фактора соціалізації дітей шкільного віку / Т. В. Кравченко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2013. – №47. – С. 136-142.

Пастушенко Ю. Є., м. Київ

СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ, В ЯКИХ ВИХОВУЮТЬСЯ ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Обґрунтовано, що важливим показником цивілізованої держави є турбота та захист найбільш уразливих верств населення. Визначено основні аспекти соціально-реабілітаційної роботи з сім'ями, в яких виховуються діти з особливими потребами. Названо ознаки психосоціального супроводу, форми та методи роботи з батьками.

Ключові слова: соціально-реабілітаційна робота, діти з інвалідністю, сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю, діти з особливими потребами.

В Україні частота дитячої інвалідності за останнє десятиріччя збільшилася в два рази, що актуалізує й загострює процеси гуманізації та диференціації в освіті й вимагає надання соціальної, психологічної та педагогічної підтримки дітям з особливими потребами з раннього віку та їхнім сім'ям [3]. Відтак, сучасний етап розвитку соціальної педагогіки характеризується пошуком нових шляхів соціальної адаптації дітей з інвалідністю.